

K. ANSINN. *Nachtrag zum Hebelstreckverband.* — Met vele afbeeldingen van instrumentarium en uitvoering der methode.

F. LICHTENSTEIN. PAUL ZWEIFEL. *Zum 70. Geburtstage.*

ROST. Prof. MAX WILMS †.

La Presse Médicale 1918, No. 30.

J. L. ROUX-BERGER. *Les dangers des opérations tardives et incomplètes dans les plaies de la plèvre et du poumon par projectile de guerre.* — Aan de hand van een reeks gevallen, die laat en onvoldoende geopereerd waren, houdt schrijver een pleitrede voor onmiddellijke, radicale operatie met verwijdering van het projectiel voor alle oorlogswonden van longen en borstvlies. Men moet hierdoor de steeds dreigende infectie en haemothoraxvorming voorkomen. In het kort bespreekt hij de operatieve behandeling der reeds geïnfecteerde gevallen.

G. FAROY. *Les faux gastriques d'origine intestinale. Contribution à l'étude pathogénique de certaines dyspepsies sensitivo-motrices.* — In zijn fraai artikel wijst FAROY erop, dat men bij schijnbare maaglijders, die in hoofdzaak verschijnselen vertoonen, welke wij o. a. vinden bij atonie, ptosis, tachyphagie, geen van deze afwijkingen vindt, doch bij zorgvuldig onderzoek van den buik en de ontlasting alleen een chronische enterocolitis. Door deze te behandelen verdwijnen ook de maagverschijnselen.

J. MINET. *De l'emploi des caustiques par les simulateurs.* — Besproken wordt de herkenning der verschijnselen aan huid en onderhuidsch bindweefsel, welke men waarneemt na bestrijking der huid met en onderhuidsche inspuiting van caustica.

H. BÉCLÈRE. *L'examen radiologique au lit du blessé.* — Met afbeelding.

J. PRIVAT et J. BELOT. *Appareil pour pied-bot varus équin récent.* — Met afbeeldingen.

P. SMIT.

BOEKAANKONDIGINGEN.

De Dermatomerie bij de Hagedis (Lacerta viridis) door H. VAN TRIGT. Nieuwe verhandelingen Bataafsche Genootschap der Proefondervindelijke Wijsbegeerte te Rotterdam, 2de reeks, Deel VII, 1917.

De huidinnervatie van de verschillende segmentaalzenuwen is reeds bij tal van dieren uit de reeks der gewervelde dieren min of meer nauwkeurig bekend, maar tot dusverre ontbrak een onderzoek en beschrijving van de verhoudingen bij reptilen. VAN TRIGT heeft deze leemte aangevuld. In het laboratorium van VAN RIJNBEEK bepaalde hij de uitbreiding der verschillende segmentaalzenuwen bij de smaragd-hagedis, in hoofdzaak door middel van de isolatie-methode van SHERRINGTON. Zooals bekend is, worden hierbij eenige wortels oraal en caudaal van den te onderzoeken wortel doorgesneden, waardoor deze laatste geïsoleerd gevoelig blijft te midden van twee huidstrooken, die niet reageeren op huidprikkelers. Het is begrijpelijk, dat deze operaties aan den onderzoeker niet makkelijk vielen, omdat de afmetingen van ruggemerg en achterwortels bij de hagedis zoo gering zijn.

Na een korte literatuur-bespreking, worden de anatomische verhoudingen bij de lacerta geschetst en onder meer een beschrijving gegeven van den plexus brachialis, die tot dusverre in de literatuur ontbrak. Een uitvoerige beschrijving van de dermatomen aan romp, achter- en voorpooten en de halsstreek volgt daarna. Een merkwaardige vondst — die mij voor het verder onderzoek van het

dermatomenvraagstuk van verstrekkend belang toeschijnt — is deze, dat bij de hagedis het rompdermatoom niet den vorm heeft van een trapezium, zooals bij het overgrootste gedeelte der andere gewervelde dieren, maar dien van een rechthoek. De schrijver verklaart dit uit het feit, dat de romp van de hagedis de gedaante heeft van een cylinder, omdat rug en buik even lang zijn, terwijl bij de andere dieren de buiklijn grooter is en daardoor de rechthoek tot een trapezium uitrekt. Ook bij de ontleding der dermatomen van voor- en achterpooten stelt VAN TRIGT zich geheel op het standpunt van hen, die gelooven, dat de vorm der dermatomen uitsluitend bepaald wordt door den uitwendigen lichaamsvorm. Hij kan in zijn onderzoek geen steun vinden voor de meer physiologische opvatting van DE BOER, dat deze trapeziumvorm ten deele verklaard moet worden als een uiting van sterkere huidinnervatie van den buik, in verband met de hoogere eischen, die aan de sensibiliteit van den buikwand gesteld moeten worden.

Daar het hier aangekondigde onderzoek nauwelijks eenige betekenis heeft voor den clinicus, bepaal ik mij tot deze korte mededeeling. Het geheel maakt een solieden indruk en er moet veel stoere arbeid verricht zijn, voordat dit boek geschreven kon worden. Wie pakt nu de dermatomen bij de vogels aan?

Het werk is door het Bataafsche Genootschap met goud bekroond.

B. BROUWER.

Ueber Behandlung der Diphtherie mit gewöhnlichem Pferdeserum, von Prof. ADOLF BINGEL. Leipzig, VOGEL, 1918. 86 bldz..

De ondertitel van dit boekje luidt: „Vergleich zwischen 471 mit antitoxischem Diphtherieheilserum und 466 mit gewöhnlichem Pferdeserum behandelten Diphtheriefällen — kein Unterschied”. BINGEL zag namelijk bij de met antitoxine behandelde gevallen een sterfte van 10 pCt. en 11 pCt. verlammingen, tegen 10.5 pCt., resp. 8.2 pCt. bij de met gewoon paardenserum ingespoten patiënten.

Ik zal niet in een beoordeeling treden van de motieven, die BINGEL er toe brachten, de aan hem toevertrouwde zieken aan deze proef te wagen. Achteraf gezien schijnt de proefneming in ieder geval onschuldig te zijn geweest, zoodat BINGEL nu zonder veel bezwaar zal kunnen overwegen, of, bij een nieuwe proefreeks, ook het „gewöhnliche Pferdeserum” maar niet zal worden weggelaten. Koren op den molen van niet weinig artsen, die vaak, zonder een poging tot ernstig onderzoek, verklaren, niet in de antiserumwerking te „gelooven”. Het is niet mijn bedoeling hier nog eens weer te trachten, de gunstige werking van het anti-diphtherieserum te „bewijzen”, maar er dient ernstig te worden gewaarschuwd tegen de mogelijkheid, dat de huisarts nu voortaan op het gezag van prof. BINGEL in den strijd tegen de diphtherie de handen maar in den schoot legt. De uitkomsten van BINGEL wettigen namelijk het vermoeden, dat hij ondeugdelijk antiserum heeft gebruikt. En dit vermoeden grondt zich op het feit, dat BINGEL in tegenstelling met alle groote statistieken geen uitwerking zag van het vroeger of later toedienen van zijn serum. Hij geeft de volgende statistiek: